

Fényi Gyula Jezsuita Gimnázium és Kollégium

3529 Miskolc, Fényi Gyula tér 2-12.

Tel.: (+36-46) 560-458, 560-459, 560-583, Fax: (+36-46) 560-582

E-mail: fenyi@jezsuita.hu

Honlap: www.jezsu.hu

A JECSE – „Jesuit European Committee for Primary and Secondary Education” Szövetség tagja

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM VIZSGA

12. évfolyam

I. ELVÁRÁSRENDSZER

A vizsga célja:

Felkészülni az írásbeli érettségi vizsgára, összegezni az addig tanultakat, megmutani a diák felkészültségi szintjét, alkalmat teremteni a vizsgahelyzetre s az érettségi írásbeli feladatok gyakorlására.

Tematika:

- szövegalkotás
- egy mű értelmezése
- összehasonlító műelemzés

Követelmények:

A 9-12. osztály magyar nyelvi és irodalmi ismeretanyaga (irodalomtörténet, műelemzés, nyelvi és szövegalkotási ismeretek)

II. A VIZSGA LEÍRÁSA

Írásbeli időtartama: 150 perc

Szövegalkotási feladatsor

Két választható feladatból egyet kell megoldani:

a) egy mű elemzése

vagy

b) összehasonlító műelemzés

Szóbeli Nincs

III. A VIZSGA ÉRTÉKELÉSE

A fogalmazásokat az érettségihez hasonlóan értékeljük:

- Tartalom (25p)
- Szerkesztés (5p)
- Nyelvi minőség (10p)
- Helyesírás+ külalak: 10p

Szövegalkotás százalékos értékelése az érettséginek megfelelő:

- 80-100% - jeles
- 60-79% - jó
- 40-59% - közepes
- 25-39% - elégséges
- 24 -0% - elégtelen

A tartalom az irodalomhoz, a nyelvi minőség+szerkezet és a helyesírás+külalak egy jegyként a nyelvtanhoz kerül.

MINTAFELADATSOR

SZÖVEGALKOTÁS

Időtartam: 150 perc

Fontos tudnivalók

Válasszon ki és oldjon meg egy feladatot! Ha munka közben mégis elkezd egy másik feladatot is, az előzőt húzza át!

A kifejtésben vegye figyelembe a feladatban adott szempontokat!

Bátran fogalmazzon önálló véleményt, és adjon számot ismereteiről is.

Írását gondosan szerkessze, helyesírását ellenőrizze a szótárból, ha bizonytalan.

Jegyzeteket, vázlatot készíthet, de ügyeljen arra, hogy azok elváljanak a kész fogalmazástól.

A szövegbe is jegyzetelhet.

Fogalmazása 400-800 szó (kb. 2-4 oldal) terjedelmű legyen.

Eredményes munkát kívánunk!

EGY MŰ ÉRTELMEZÉSE

Feladat:

Elemezze és értelmezze az alábbi novellát! Írásában térjen ki arra, mi a tűz motívumának a jelentése, hogyan viszonyul ehhez a két szereplő!

Lázár Ervin: Tűz

– Na végre – mondta a keselyű, és elengedte Prométheusz máját.

A hős felsóhajtott – ez volt évezredek óta az első kín nélküli perce –, megmozgatta elgémberedett tagjait, láncai csörögtek.

– Lejárt a büntetésem? – kérdezte.

A keselyű megrántotta a vállát.

– Ugyan! De minek strapáljam magam? Nincs már tűz a Földön.

A leláncolt férfi haragosan előreugrott, s bár láncai visszarántották, öklét rázva kiáltotta:

– Hazudsz, kutya!

– Nem kutya. Keselyű – mondta egykedvűen a robusztus madár, s szárnyait próbálgatta, működnek-e a több évezredes kényszerszünet után.

Prométheusz haragja nem csillapodott.

– Végezd a kötelességedet! – rivallt a keselyűre. – Tépd a májamat!

– Majd megőrültem! – mérgelődött a keselyű. – Nem érted, hogy nincs már tűz a Földön?

– Azt akard mondani, hogy az istenek elpusztították az utolsó embert is?

– Ördögöt – legyintett a keselyű –, többen vannak, mint valaha is.

Prométheusz megnyugodott.

– Tűz nélkül nincs élet – mondta magabiztosan –, gyerünk, láss munkához!

– Értsd meg, hogy nincs tűz! Az emberek már nem ismerik a tüzet. Nincs szükségük rá.

– Nem igaz – kiáltott a hős –, tűz nélkül nem tudják elkészíteni az ételeket, télen megfagynak, vakon tapogatóznak az éjszakában.

– Lárifári – mondta a keselyű –, főzőlapokon főznek, központi fűtéssel fűtenek, és mesterséges fényel világítanak.

– Igen, de mitől kapja melegét a főzőlap, mi táplálja a fűtőtesteket, mi szüli a mesterséges fényt? A tűz!

– Nem a tűz! Az atom, ha annyira tudni akarsz. Megnyomnak egy gombot, s máris árad a fény, a meleg. Semmi füst, semmi lángnyelv, semmi faropogás. Sokkal tisztább, veszélytelenebb!

Prométheusz egy ideig komoran hallgatott, aztán felcsillant az arca.

– És a háborúk? Meg a gyújtogatók?

– Sugarakkal háborúznak – mondta a keselyű –, egy szép, láthatatlan sugár, és porrá omlik egy ház, egy város, egy ország. Semmi durrogatás, semmi füst, csak steril por. A gyújtogatás

elfelejtett, elavult módszer. Még a tűzoltóság is megszűnt. Még az önkéntes csapatok is. Nincs tűzoltóbál. Önkéntes sugárvédők bálja, az van.

Prométheuszban még egyszer fölcsillant a remény.

– A tábortüzek – mondta –, bujdosók, vándorok, kirándulók tüzei!

A keselyű legyintett.

– Rég nincs. Bármely üzletben egy-ötvenért kapni mütábortüzet. Fény, meleg elsőrangúan garantált. Nem kell gallyat szedni, fűjni, összeégetni az ujjad... egy gombnyomás, és kész. Ráadásul többször is felhasználható.

– Nem igaz! – üvöltött Prométheusz. A sziklák visszhangozták: „Nem igaz, nem igaz.”

– Ugyan, mit idegeskedsz? – zsörtölődött a keselyű. – Gyere, nézd meg magad!

Átballagtak ázsiai falvakon, afrikai dzsungelken, véget nem érő nagyvárosokon. Az emberek megbámulták őket. Egy keselyű meg egy láncait csörgető, meztelen ember. Hm. Dél-Amerikában kitűnő ajánlatokat kaptak egy cirkusztól. Ausztráliában büntetést fizettek közerkölcs elleni vétség, Európában csendháborítás miatt. Mert Prométheusz nagyon csörögtek a láncai. És nagyon meztelen volt. A tüzet az emberek nem ismerték. Micsoda? – kérdezte valamennyi, és bambán rázta a fejét. Tűz, fire, ogony, feuer. Nem, ilyen szó nincs is.

– Hehe – röhögött a keselyű, Prométheusz meg vadul csörgette láncait.

Egy tengerparti ódon városkában találtak egy öregembert.

– Még ezt az egyet kérdezzük meg! – kérte a keselyűt Prométheusz.

A keselyű bólintott.

– Tűz – ismételte a szót az öreg, és értelmes fény villant a szemében. – Ott – mondta –, az a nagy ház!

A keselyű alig tudott lépést tartani Prométheusszal.

A hatalmas, düledező épület homlokzatát vasbeton oszlopok tartották. A homlokzaton kissé megkopott, málladozó festékű felirat fehérlett:

TŰZMÚZEUM

– Ez az! – kiáltott Prométheusz –, oda nézz!

– Nono! – mondta a keselyű.

Nesztelenül nyíltak ki előttük a fotocellás ajtók. Hosszú, rideg folyosón baktattak végig petróleumlámpák, gyertyavégek, rozzant kandallók halmai között. Nagy, vitrinekkel teli terembe értek, Prométheusz boldogan rohant az elsőhöz, arcát az üveghez szorította. Pásztortűz – ezt írták a vitrin alá. Bent egy nagy szarvú bika és egy botjára támaszkodó kalapos, csizmás ember lobogó pásztortüzet bámult.

– Tűz! – kiáltott boldogan Prométheusz.

– Föstött – mondta a keselyű.

Prométheusz a pásztortűzre meredt, arca elé kapta a kezét. A tűz nem élt, mint ahogy viaszból volt az ember és a bika is. Sorra rohant a vitrinekhez. Kazántűz, kandallótűz, tábortűz, tűzvész, kovácstűz, futótűz...

– Festve, villanykörte, cinóber, optikai csalódás – kommentálta valamennyit szakszerűen a keselyű.

Mire a terem végére értek, Prométheusz haja megfehéredett.

– Még ott! – kiáltott aztán.

Az egyik sarokban kicsi üvegbura állt, amilyennel a fűszeresek takarják le az élesztőt. Alatta cédula: *Belső tűz*. A bura alatt nem volt semmi, a keselyű rekedten felnevetett.

Prométheusz ekkor fölkapta a fejét, a fogát összeszorította, az álla kemény lett. Elhatározta, hogy újra fölmegy az istenek birodalmába, és ellopja a tüzet.

Az épület előtt búcsúzáskor a keselyű így szólt:

– Tudom, hogy megint el akarod lopni – gunyorosan nevetett –, csak azt mondd meg, hogy minek! A májad úgyis olyan már, mint a darált mák!

Prométheusz aznap éjszaka mégis ellopta újból a tüzet. Égő fáklyával rohant végig a földön, olyan volt, mint egy látomás. Az emberek boldog ámulattal nézték, és felkiáltottak: Tűz!

vagy

ÖSSZEHASONLÍTÓ ELEMZÉS

Feladat:

Mutassa be a számvetés élethelyzetének hasonlóságát és különbségeit Kosztolányi Dezső és József Attila alábbi verseiben! Dolgozatában térjen ki a nyelvi-stilisztikai eszközök használatára is!

Kosztolányi Dezső: Boldog, szomorú dal

Van már kenyérem, borom is van,
Van gyermekem és feleségem.
Szivem minek is szomorítsam?
Van mindig elég eleségem.
Van kertem, a kertre rogyó fák
Suttogva hajolnak utamra,
És benn a dió, mogyoró, mák
Terhétől öregbül a kamra.
Van egyszerű, jó takaróm is,
Telefonom, úti bőröndöm,
Van jó-szívű jót-akaróm is
S nem kell kegyekért könyörögnöm,
Nem többet az egykori kód-kép,
Részegje a ködnek, a könnynek,
Ha néha magam köszönök még,
Már sokszor előre köszönnek.
Van villanyom, izzik a villany,
Tárcám van igaz szinezüstből,
Tollam, ceruzám vigan illan,
Szájamban öreg pipa füstöl.
Fürdő van, üdíteni testem,
Langy téa, beteg idegemnek.
Ha járok a bús Budapesten,
Nem tudnak egész idegennek.

Mit eldalolok, az a bánat
Könnyekbe borít nem egy orcát,
És énekes, ifju fiának
Vall engem a vén Magyarország.
De néha megállok az éjen,
Gyötrődve, halálba hanyatlón,
Úgy ásom a kincset a mélyen,
A kincset, a régit, a padlón,
Mint lázbeteg, aki feleszmél,
Álmát hüvelyezve, zavartan,
Kezem kotorászva keresgél,
Hogy jaj! valaha mit akartam,
Mert nincs meg a kincs, mire vágytam,
A kincs, amiért porig égtem.
Itthon vagyok itt e világban
S már nem vagyok otthon az égben.

(1917)

József Attila: Kész a leltár

Magamban bíztam eleitől fogva –
ha semmije sincs, nem is kerül sokba
ez az embernek. Semmiképp se többbe,
mint az állatnak, mely elhull örökre.
Ha féltem is, a helyemet megálltam –
születtem, elvegyültem és kiváltam.
Meg is fizettem, kinek ahogy mérte,
ki ingyen adott, azt szerettem érte.
Asszony ha játszott velem hitegetve:
hittem igazán – hadd teljen a kedve!
Sikáltam hajót, rántottam az ampát.
Okos urak közt játszottam a bambát.
Árultam forgót, kenyeret és könyvet,
ujtságot, verset – mikor mi volt könnyebb.
Nem dicső harcban, nem szelíd kötélén,
de ágyban végzem, néha ezt remélem.
Akárhogyan lesz, immár kész a leltár.
Éltem – és ebbe más is belehalt már.

(1936)

ÉRTÉKELÉSI SZEMPONTOK		Elérhető pontszám	Elért pontszám
Tartalmi minőség		25	
Nyelvi minőség	Szövegszerkezet	5	
	Nyelvi igényesség (stílus, nyelvhelyesség)	10	
Helyesírás		8	
Külalak		2	